נוֹתֶנֶת לָהּ בעצמה וְאוֹכֶלֶת. וקשה, הַשְׁתָּא מִינֶּנֶב נָּנְבָא – אם היא נותנת לחברתה, שלא בדעת בעלה, הרי גניבה היא, ואם היא חשודה לגנוב, חֲלוּפֵי לֹא מִיחַלְפָא – האם לא תהא חשודה להחליף.

הגמרא מיישבת, אָמַר רַב יוֹסֵף, הָתָם נַמִּי – שם גם במקרה זה של ממון בעלה שהיא חשודה עליו, הרי זה מפני שהיא מוֹרֶיָא – מורה היתר וְאָמְרָה לעצמה שמותר לה משום הפתגם שתּוֹרָה מְדִישַׁיהּ קָאָכֵיל – השור אוכל מדישו, ולכן מותר לה לאכול ממה שהיא עסוקה בו, ואין ללמוד מכאן לחשוש במקרים אחרים שהנפקד יחליף את פירותיו באחרים.

ברייתא אחרת על סיוע לעם הארץ בפירותיו: הֵעִיד רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲמִשּׁוּלָּם מִשּׁוּם רַבִּי יוֹחָנָן אָחִיו, שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חִסְמָא, אֵין לגבלים, העוסקים בעיסות ולישתן, להיות עוֹשִׁין ומגבלים חַלַּת עַם הָאָרֶץ בְּטָהֳרָה, שאף שביקש מהם ואמר בואו והפרישו חלה מעיסתי ועשו אותה בטהרה, לא יעשו זאת, משום שכבר נטמאה העיסה קודם לכן ביד עם הארץ, ואם יגמרנה חבר יטעה הכהן שיקבל את החלה ויסבור בטעות שודאי בטהרה נעשית, ויכשל באכילתה באיסור, שהלוא טמאה היא ואסורה באכילה, אֲבָל עוֹשִׁין עִיסָּה חוּלִּין – עיסה שהיא חולין עדיין, דהיינו שעוסק בה כבר מתחילתה, בְּטָהֳרָה, שעוד לא נטמאת אצל העם הארץ, וְנוֹטֵל חֵימָנָה חתיכת בצק כְּדֵי שיעור הפרשת חַלָּה, וּמַנִּיחָהּ בְּכָפִישָׁא אוֹ בְּאַנְחוּתָא שאינם מקבלים טומאה ואין רגילים לתת בהם עיסה, וְכֻשֶּׁבָּא עִם הָאָרֶץ לִיטּוֹל את החלה שהפריש ולתת לכהן, נוֹטֵל אֶת שְׁתֵּיהֶן, את החלה עם הכלי שהיא בו, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שמא יגע בחלה ויטמאנה, כפי שיבואר להלן.

וְאֵין לבדדים, העוסקים בזיתים בבית הבד, להיות עוֹשִׁין ועוסקים בתְּרוּמַת וֵיתָיו של עם הארץ בְּטָהֳרָה, שאף שביקש מהם ואמר בואו והפרישו תרומה מזיתי ועשו אותה בטהרה, לא יעשו זאת, משום שכבר נטמאו הזיתים קודם לכן ביד עם הארץ לאחר שהפכם לתתם בבית הבד, לפי שהוכשרו בהיותם במעטן, הוא הכלי שעושים בו זיתים, ונטמאו, ואם יגמרנה חבר יטעה הכהן שיקבל את התרומה ויסבור בטעות שודאי בטהרה נעשית, ויכשל באכילתה באיסור, שהלוא טמאה היא ואסורה באכילה, אֲבָל עוֹשִׁין זֵיתִים חוּלִּין – בזיתים שהם חולין עדיין, שעוסק בהם מתחילתם קודם שהוכשרו לקבל טומאה, בְּטָהֳרָה, שעדיין לא נטמאו, וְנוֹטֵל חֵימָנָה זיתים כְּדֵי שיעור תְּרוּמָה, וּמַנִּיחָהּ לתרומה בְּכֶלִּים הטהורים, וְכֻשֶּׁבָּא עִם הָאָרֶץ לִיטּוֹל את התרומה ולתתה לכהן, נוֹטֵל אֶת שְׁתֵּיהֶן, את התרומה עם הכלי שהיא בו, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שמא יגע בתרומה ויטמאנה.

הגמרא מבארת, וְתַעֲמָא מַאי שהתירו בכך, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מְשׁוּם כְּדֵי חַיָּיו דְּנַבָּל וּמְשׁוּם כְּדֵי חַיָּיו דְּבַדָּד, שחסו על פרנסתו, ולכן התירו לו לעסוק בתרומה וחלה של עם הארץ. הגמרא מבארת, וְצָרִיכָא – צריכה הברייתא להשמיע דין זה גם בגבל וגם בבדד, דְּאִי אַשְׁמְעִינַן – שאם היתה משמיעתנו רק בנַּבָּל, היינו אומרים שרק בו הקילו כן, מְשׁוּם דְּלֵא נָפִישׁ אַגְרֵיהּ – שאין שכרו מרובה אלא מועט ולכן עני הוא וזקוק למזונות, אֲבָל בַּדָּד דְּנָפִישׁ אַגְרֵיהּ – ששכרו רב, אֵימָא – שמא אומר שלֹא התירו בו, לכן הוצרכה הברייתא לומר דין זה בבדד, שגם בו התירו. וְאִי אַשְׁמְעִינַן – ואם השמיעתנו הברייתא דין זה רק בבַּדָּד, היינו אומרים שרק בו הקילו כן, מְשׁוּם דְּלֵא שְׁכִיחַ לֵיהּ להשתכר אלא משנה לשנה בעת עונת הזיתים, אֲבָל נַּבָּל דְּשְׁכִיחַ לֵיהּ עבודה כל השנה, אֵימָא שלֹא התירו בו. צְרִיכָא – נצרכים אם כן שני הדינים.

הגמרא מבארת את הברייתא: אָמַר מָר, שנינו בברייתא שהגבל נוֹטֵל חֵימָנָה כְּדֵי שיעור חַלָּה וּמַנִּיחָהּ בְּכַפִּישָׁא אוֹ בְּאַנְחוּתָא, שהם כלים שאינם מקבלים טומאה, וְכֻשֶּׁבָּא עִם הָאָרֶץ לִיטּוֹל את החלה ולתתה לכהן, נוֹטֵל אֶת שְׁתֵּיהֶן, את החלה עם הכלי יחד, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ הגבל שמא יגע בה ויטמאנה. וקשה, וְלֵיחוּשׁ דִּילְמָא נָגַע בָּהּ העם הארץ ויטמאנה. הגמרא מבארת, דְּאָמְרִינַן לֵיהּ חֲזֵי אִי נָגְעָה בָּהּ הֲדָרָא לְטִיבְלָא – שאומרים לו ראה אם תגע בחלה היא תחזור

המשך בעמוד כב

להיות טבל, ולכן הוא נזהר שלא לגעת בה, שהרי הוא נזהר שלא לאכול טבל שעונשו מיתה. הגמרא שואלת, וְלֵיחוּשׁ דִּילְמָא לֹא אִיכְּפַת לֵיהּ – ולמה לא נחשוש שמא לא איכפת לו מכך, ואין זה אוכל כלפיו, ואכן הוא נוגע ומטמא. הגמרא מיישבת, הַשְׁתָּא לְתַקּוֹנֵי קָא מְכַוְּוִין – הלוא הוא מתכוין לתקן את העיסה, שלצורך כך קרא לגבל החבר, האם נחשוש שמִּיכְּפַת לֹא אִיכְּפַת לֵיהּ שתחזור לטיבלה. וכיון שהוא חושש מכך, אף הוא נזהר ואינו נוגע בה.

אָמַר מָר, שנינו בברייתא שהבדד נוֹטֵל חֵימָנָה כְּדֵי שיעור תְּרוּמָה וּמַנִּיחָהּ בְּכֵלָיו שֶׁל חָבֵר, שהם טהורים, וְכֻשֶּׁבָּא עִם הָאָרֶץ לִיטּוֹל את התרומה ולתת לכהן, נוֹטֵל אֶת שְׁתֵּיהֶן, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ הבדד שמא יגע בה ויטמאנה. הגמרא תמהה, וְלֵיחוּשׁ דִּילְמָא נָגַע בָּהּ העם הארץ ויטמאנה. בְּשִׁלְמָא חָתָם – מובן הדבר שם, במקרה הראשון של גבל שכיון שאין רגילים להניח את החלה בכלי זה, אִית לֵיהּ הֵיכֵּרָא – יש היכר לעם הארץ שיש כאן שינוי ממה שעושים תמיד, והוא נזכר שהזהירוהו שלא ליגע, אבל חָבָא – במקרה של בדד, מַאי הֵיכֵּרָא אִית לֵיהּ – איזה היכר יש כאן להזכר במה שהזהירוהו שלא ליגע בה, הלוא תמיד מניחים בכלי כעין זה. הגמרא מיישבת, כוונת הברייתא דְּמַנַּח לֵיהּ לתרומה בְּכֵלֵי גְּלָלִים או בְּכֵלֵי אֲבָנִים או בְּכֵלֵי אֲדָמָה, שאינם מקבלים טומאה, ואין רגילים להניח בהם תמיד, ולפיכך הוא נזכר ואינו נוגע בתרומה. הגמרא שואלת, אִי חָכֵי – אם כן שההנחה היא בכלים שאינם מקבלים טומאה, מַאי אִירְיָא – למה דווקא מניחה בכלים דְּחָבֵר, כאמור בברייתא, אֲפִילּוּ דְּעַם הָאָרֶץ נַמִּי יוכל להניחם. הגמרא מיישבת, חָכֵי נַמִּי קָאָמַר – אכן כך גם כוונת הברייתא, שהכוונה היא שמניחם בְּכֵלִים שֶׁל עַם הָאָרֶץ שאינם מקבלים טומאה, הָרְאוּיִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן חָבֵר:

שנינו במשנה, מַחֲזִיקִין יְדֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בַּשְּׁבִיעִית. הגמרא הבינה שהכוונה היא שמסייעים בידם:

הגמרא תמהה, האם אכן מַחֲזִיקִין את ידיהם בשביעית, וְהָאָמַר רַב דִּימִי בַּר שִׁישָׁנָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב, אֵין עוֹזְרִין – אין חופרים עִם הָעוֹבְדִים כּוֹכָבִים בַּשְּׁבִיעִית, וְאֵין כּוֹפְלִין שָׁלוֹם לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שמפני דרכי שלום מספיק בפעם אחת. ואם כן מבואר שאין מסייעים עמם לעבודה. הגמרא מיישבת, לֹא צְרִיכָא – לא הוצרכה הברייתא אלא לומר שמותר לְמֵימְרָא לָהוּ אַחֲזוּקוּ בָּעֲלְמָא – לומר להם כפי שאומרים לעושי מלאכה כשעוברים לידם 'תחזקנה ידיכם'. כִּי הָא – במעשה זה, דְּרַב יְהוּדָה אָמַר לָהוּ לעובדי כוכבים, 'אַחֲזוּקוּ' – תחזקנה ידיכם, וְרַב שֵׁשֶׁת אָמַר לָהוּ בלשון זו, 'אַשְׁרָתָא', ואף הוא לשון חיזוק:

לעיל הובא שרב אמר וְאֵין כּוֹפְלִין שָׁלוֹם לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים:

הגמרא מביאה מהנהגותיהם של האמוראים: רַב חָמָא היה מַקְדִּים וָיָתִיב לְהוּ שְׁלָמָא – אומר להם שלום לפני שיאמרו לו, רַב כָּהֲנָא אָמַר לֵיהּ שְׁלָמָא לְמַר – רגיל היה לומר 'שלום לאדוני', ולא היה מתכוין לברכו, אלא התכוין בליבו לברך את רבו:

שנינו במשנה, וְשׁוֹאֲלִין בְּשָׁלוֹמָן של עובדי כוכבים: הגמרא תמהה, הַשְׁתָּא אַחֲזוּקֵי מַחֲזְקִינַן – אם להחזיק בידיהם בשביעית ולומר להם 'תחזקנה ידיכם' מותר, שׁוֹאֲלִין בְּשָׁלוֹמָן מִיבַּעְיָא – האם צריך לומר ששואלים בשלומם במשך ימות השנה.

הגמרא מיישבת, אָמַר רַב יֶיבָא, לֹא נִצְרְכָא – לא הוצרכה המשנה לומר זאת אֶלָּא לְיוֹם חַגָּם שמותר בו לשאול בשלומם, ואין חוששים שמא הדבר יביא לגוי שמחה עד כדי שילך ויודה לפסיליו על כך, דְּתַנְיָא, לֹא יִכְנֹס אָדָם לְבֵיתוֹ שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּיוֹם חַגּוֹ וְיִתֵּן לוֹ שָׁלוֹם, שכיון שהוא רואה שהישראל מחשיבו כל כך, הוא הולך ומודה לפסיליו, אבל אם מְצָאוֹ ופגשו בַּשּׁוּק, נוֹתֵן לוֹ שלום בְּשָׁפָה רָפָה וּבְכוֹבֶד רֹאשׁ.

הגמרא מביאה מעשה מענין זה: רַב הוּנָא וְרַב חִסְדָּא חֲווּ יָתְבֵי – היו ישובים, חָלְיֵהּ וְאָזֵיל – היה הולך ומתקרב אליהם גְּנֵיבָא. אָמַר לֵיהּ חַד לְחַבְרֵיהּ, נֵיקוּם מִקַּמֵּיהּ – הבה נעמוד מפניו של גניבא, משום דְּבַר אוֹרַיְיתָא הוּא – שהוא בן תורה. אָמַר לוֹ חבירו, וּמִקַּמֵּי פַּלְגָּאָה נֵיקוּם – האם נעמוד מפני בעל מחלוקת, שהיה גניבא מצער את

מר עוקבא שהיה אב בית דין, כאמור לעיל (ז.). **אַדְּהָכִי אָתָא אִיהוּ** לְגַבֵּייהוּ – בינתיים בא גניבא אליהם, **אָמַר לְהוּ** גניבא, **שָׁלְמָא עֲלֵייכוּ מַלְכֵי** – שלום עליכם מלכים, שלום עליכם מלכים. **אָמְרוּ לֵיהּ** רב הונא ורב חסדא, **מְנָא לָךְ דְּרַבָּנָן אִיקְרוּ מַלְכֵי. אָמַר לְהוּ, דִּכְתִיב** (משלי ח טו) 'כִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ' וְגו', והיינו על ידי התורה. **אָמְרוּ לֵיהּ, וּמְנָא לָךְ דְּכַפְלִינָן שָׁלְמָא לְמַלְכֵי** – ומנין לך שכופלים שלום למלכים, שאמרת 'שלום עליכם מלכים' פעמיים. **אָמַר לְהוּ, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מִנַּיִן שֶׁכּוֹפְלִין שָׁלוֹם לְמֶלֶךְ, שֶׁנֶּאֱמַר** (דה"י א' יב יט) 'וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת עֲמָשַׂי רֹאשׁ הַשָּׁלִישִׁים' וְגו' לְךָ דָּוִיד וְעִמְּךָ בֶּן יִשַׁי שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶךָ', הרי שכופלים שלום למלך.

אָמְרֵי לֵיהּ לגניבא, **לִיטְעֹם מַר מִידֵי** – יטעם מר משהו ויאכל. **אָמַר לְהוּ** גניבא, **הָכִי אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, אָסוּר לוֹ לְאָדָם שֶׁיִּטְעֹם כְּלוּם עַד שֶׁיִּתֵּן קודם לכן מַאֲכָל לִבְהֶמְתּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר** (דברים יא טו) 'וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ' וְהָדַר – ורק אחר כך נאמר 'וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ', שיש להקדים בראשונה את הבהמה.

הדרן עלך הניזקין

משנה

הָאוֹמֵר לחבירו, **הִתְקַבֵּל גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי** – עבור אשתי, **אוֹ** שאמר **הוֹלֵךְ גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי, אִם רָצָה לַחֲזוֹר יַחֲזוֹר** – יכול הבעל לחזור בו מלגרשה, משום שאין האשה מתגרשת אלא בהגיע הגט לידה, ואפילו אם אמר 'התקבל', שאין חבין לאדם שלא מדעתו.

אבל **הָאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה** לשליח **הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי** מיד בעלי, **אִם רָצָה לַחֲזוֹר בּוֹ, לֹא יַחֲזוֹר**, שכשמסר את הגט לשלוחה, הריהי מגורשת מיד, שהרי האשה מינתה אותו ל'שליח קבלה'.

לְפִיכָךְ – כיון שאמרנו שאין לו אפשרות לחזור בו, אין לו לבעל תקנה אחרת אם רוצה לחזור בו, אלא **אִם** כן **אָמַר** לוֹ **הַבַּעַל** לשלוחה, **אִי אֵישֵׁי שְׁתֶקַבְּלִי לָהּ** ותתגרש מיד בקבלתך, **אֶלָּא הוֹלֵךְ** וְתֵן לָהּ, שבאופן זה **אִם רָצָה** הבעל **לַחֲזוֹר** בו מלגרשה **יַחֲזוֹר**, כל זמן שלא הגיע הגט לידה, שהרי אין הדבר תלוי אלא בדעת המגרש.

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אַף הָאוֹמֶרֶת לשלוחה **טוֹל לִי גִּיטִּי, הרי זה כאילו אמרה** 'התקבל לי גיטי', וממילא **אִם רָצָה לַחֲזוֹר לֹא יַחֲזוֹר:**

גמרא

הגמרא מדייקת מהרישא של משנתינו ש'הולך כזכי דמי': **אָמַר לֵיהּ: רַב אָחָא בְּרֵיהּ דְּרַב אַוְיָא לְרַב אָשֵׁי**, מה ששנינו 'או הולך גט זה לאשתי, אם רצה לחזור יחזור', יש לדייק **דַּשְׁמָא דְּלֹא שַׁוְיֶתֵיהּ אֵיהֵי שָׁלִיחַ לְקַבָּלָה** – זה דווקא משום שלא מינתה האשה את השליח לקבל עבורה את גיטה, ולכן אינו אלא שליח להולכה של הבעל ויכול לחזור בו, **הָא שַׁוְיֶתֵיהּ אֵיהֵי שָׁלִיחַ לְקַבָּלָה רָצָה לַחֲזוֹר לֹא יַחֲזוֹר** – אבל אם אכן מינתה אותו האשה לקבלה, הריהי מגורשת מיד בקבלתו, ושוב אף שהבעל אמר 'הולך' אינו יכול לחזור בו, ואם כן **שְׁמַע מִינָּהּ הוֹלֵךְ כְּזָכֵי דָּמֵי** – יש לנו ללמוד מכך שהאומר לחבירו 'הולך' הריהו כאומר 'זכי', שאם לא כן הרי זה כמפרש שאין רצונו שתתגרש אלא בהגיע הגט לידה.

דוחה הגמרא, **לֹא, לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ הוֹלֵךְ לָאו כְּזָכֵי דָּמֵי** – יש לדחות שאכן 'הולך לאו כזכי', וממילא אף במינתה אותו האשה לקבל עבורה, אם יאמר לו בעלה 'הולך', הריהו עוקר את שליחות האשה. **וְהִתְקַבֵּל גֵּט לְאִשְׁתִּי אֵיצְטְרִיכָא לֵיהּ** – ומה שנקטה המשנה דין 'הולך גט זה לאשתי' באופן שלא מינתה האשה לקבל עבורה, היינו אגב דין הרישא ב'התקבל לי גיטי', שבו הוצרך התנא לחדש שבאופן זה שלא מינתה האשה לקבל עבורה את הגט כשיגיע הגט לידה מגורשת, **דַּסְלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא, הוֹאִיל וּכְעַל לָאו בַּר שַׁוְיֵהּ שָׁלִיחַ לְקַבָּלָה הוּא** – שהיה עולה על דעתך לומר, שמאחר ואין כח ביד הבעל למנות את השליח לקבל ולזכות עבור האשה, אם כן **אַף עַל גַּב דְּמָטָא גִּיטָּא לְיָדָהּ, לֹא לָהֲוֵי גִּיטָּא** – אף שהגיע הגט לידה, לא יועיל לגרשה, **קָא מַשְׁמַע לָן דְּהוֹלֵךְ וְהוֹלֵךְ קָאָמַר** – לכן השמיענו התנא שכשהבעל אומר לשליח 'התקבל' כוונתו למנותו לשליח הולכה.

תָּנַן – שנינו במשנתינו, **הָאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי, אִם רָצָה לַחֲזוֹר לֹא יַחֲזוֹר**, כיון שמיד שבא הגט ליד שלוחה, הריהי מגורשת. מבררת הגמרא, **מַאי לָאו לֹא שָׁנָא אֲקַבָּלָה לֹא שָׁנָא אַהוֹלְכָה** – לכאורה דברי המשנה הללו מוסבים על כל הרישא, בין כשאמר לו הבעל 'התקבל' ובין כשאומר 'הולך', והרי לנו ש'הולך כזכי דמי', שאם לא כן, מדוע לא יוכל לחזור בו עד שיגיע הגט לידה, הרי הבעל לא מסר לו את הגט על מנת שתתגרש בו מיד. דוחה הגמרא, **לֹא, אֲקַבָּלָה** – אין הכרח לומר כן, כיון שיש לומר שדברי המשנה מוסבים רק על המקרה שאמר לו הבעל 'התקבל', שאף הוא הסכים שתתגרש בכך ולכן לא יוכל לחזור בו.

תָּא שְׁמַע, ממה ששנינו במשנתינו, **לְפִיכָךְ, אִם אָמַר** לוֹ **הַבַּעַל** לשלוחה, **אִי אֵישֵׁי שְׁתֶקַבְּלִי לָהּ, אֶלָּא הוֹלֵךְ וְתֵן לָהּ**, שכיון שאמר כן אינו אלא שליח להולכה, ולכן **אִם רָצָה לַחֲזוֹר, יַחֲזוֹר**, כל זמן שלא הגיע הגט לידה. מדייקת הגמרא, **טַעֲמָא דְּאָמַר אִי אֵישֵׁי** – דווקא משום שפירש דבריו, ש'אינו רוצה' שיקבל השליח עבורה, לכן אינה מגורשת בקבלתו, **הָא לֹא אָמַר אִי אֵישֵׁי** – אבל אם לא פירש שאינו רוצה בכך אלא אמר לו רק 'הולך ותן לה', **אִם רָצָה לַחֲזוֹר לֹא יַחֲזוֹר**, כיון שאין זה נחשב כגילוי דעת שאינו חפץ אלא שימסור לה את הגט בלבד ואז תתגרש, אלא יכול אפילו לזכות עבורה ותתגרש מיד, ואם כן **שְׁמַע מִינָּהּ הוֹלֵךְ כְּזָכֵי דָּמֵי** – יש לנו ללמוד מכך ש'הולך כזכי דמי', שאם לא כן אלא 'הולך לאו כזכי', לא היה צריך לפרש ולומר 'אי אפשי שתקבל לה', שהרי כשאמר 'הולך' כבר גילה דעתו שאינו חפץ אלא שימסור לה.

דוחה הגמרא, **דִּילְמָא בְּהֵילֵךְ** – שמא יש לגרוס בסיפא 'אלא הילך ותן לה', שמשמע שמסכים לדברי האשה, וכאומר 'הילך כמו שאמרה', מה שאין כן באמר לו 'הולך', יש מקום לומר ש'הולך לאו כזכי'.

הגמרא דנה האם בין איש ובין אשה, יכולים להעשות שליח לקבלה ושליח להולכה:

פְּשִׁיטָא – דבר זה ברור, **שֶׁאִישׁ** – זכר **חֲיָיו** – יכול להיות **שָׁלִיחַ לְהוֹלְכָה**, להביא גט לאשה תחת בעלה, שכיון שחידשה התורה דין שליחות לבעל, מדכתיב (דברים כד א) 'ושלחה מביתו', בודאי כוונת התורה בכך לרבות איש כמותו, **שֶׁכֵּן בַּעַל מוֹלִיךְ גֵּט לְאִשְׁתּוֹ** – שהרי על הבעל להוליך גט לאשתו, וכל שהוא כשר אף יכול למנות אחרים כמותו להיות שלוחים עבורו. **וְכֵן** גם ברור **שֶׁאִשָּׁה חַיָּיא** – יכולה להיות **שָׁלִיחַ לְקַבָּלָה**, שבודאי כוונת התורה היתה לרבות אשה כמותה, **שֶׁכֵּן אִשָּׁה מְקַבֶּלֶת גִּיטָּהּ מִיַּד בַּעֲלָהּ** – ואם כן אף יכולה למנות אחרים כמותה להיות שלוחים עבורה.

אלא שיש להסתפק, **אִישׁ** להעשות שליח האשה **לְקַבָּלָה**, **וְכֵן הָאִשָּׁה** להעשות שליח הבעל **לְהוֹלְכָה, מַאי** – מה דינם. וביאור הספק הוא, האם כשם שאין הבעל המגרש שייך בקבלת גט, כך אין שאר הזכרים יכולים להעשות שליחים לכך, וכשם שאין האשה המתגרשת שייכת בנתינת גט, אף שאר נשים אינן יכולות להעשות שליחות לתת גט, או שאין חילוק בין איש ואשה.

תָּא שְׁמַע, שנינו במשנה, **הָאוֹמֵר** לחבירו **הִתְקַבֵּל גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי, אוֹ הוֹלֵךְ גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי, אִם רָצָה לַחֲזוֹר יַחֲזוֹר**, כיון שאין הוא אלא שליח להולכה בלבד, ואינה מתגרשת אלא כשיגיע הגט לידה. ובהמשך המשנה שנינו, **הָאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה** לשלוחה **הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי, אִם רָצָה** הבעל **לַחֲזוֹר, לֹא יַחֲזוֹר**, כיון שהוא שליח לקבלה ומתגרשת מיד בקבלתו את הגט לידו. מבררת הגמרא, **מַאי לָאו בְּחַד שָׁלִיחַ** – לכאורה שתי הבבות מדברות באותו שליח, איש או אשה, שכשהבעל אומר לו הולך או התקבל הרי הוא שליח להולכה, ואם האשה אומרת לו מתחילה התקבל הרי הוא שליח קבלה, **וּשְׁמַע מִינָּהּ כָּשֵׁר לְקַבָּלָה כָּשֵׁר לְהוֹלְכָה** – ואם כן מוכח שאותו שליח שראוי להעשות שליח לקבלה, ראוי להעשות גם שליח להולכה. דוחה הגמרא, **לֹא, כְּשַׁנֵּי שָׁלוּחִין** – אין הכרח לומר כן, אלא יש לומר שתחילת המשנה מדברת באיש, והמשך המשנה באשה.

הגמרא פושטת את הספק בחלקו, מהסיפא של משנתינו: **תָּא שְׁמַע** ששנינו בסיפא, **לְפִיכָךְ, אִם אָמַר** לוֹ **הַבַּעַל** לשלוחה, **אִי אֵישֵׁי שְׁתֶקַבְּלִי לָהּ** – איני חפץ למסור לך הגט על מנת שתתגרש מיד בקבלתך, **אֶלָּא הוֹלֵךְ וְתֵן לָהּ, אִם רָצָה** הבעל **לַחֲזוֹר בּוֹ, יַחֲזוֹר**, כל זמן שלא הגיע הגט לידה. מדייקת הגמרא, **וְהָא הָכָא** – והרי במקרה זה, **דְּחַד שָׁלִיחַ הוּא** – שאותו שליח שמינתה האשה לשליח קבלה, נתמנה על ידי הבעל לשליח הולכה, **וּשְׁמַע מִינָּהּ כָּשֵׁר לְקַבָּלָה כָּשֵׁר לְהוֹלְכָה** – ואם כן הרי לנו שאותו מין שראוי להעשות שליח לקבלה, ראוי להעשות גם שליח להולכה.

הגמרא אומרת שאפשר לפשוט ממשנתינו רק חלק מן הספק, **פְּשׁוֹט מִינָּהּ אִישׁ חַיָּיו שָׁלִיחַ לְקַבָּלָה** – כלומר, שאותו שליח להולכה יכול להעשות שליח לקבלה, אך יש לומר שהיינו דווקא 'איש', שעל כל פנים שייך הוא קצת בקבלת גט, **שֶׁכֵּן אָב מְקַבֵּל גֵּט לְבִתּוֹ קָטַנָּה** – שהרי האב שקידש את בתו קטנה, הוא מקבל את גיטה אם מתגרשת בעודה קטנה, ומשום כן שייך שאיש יהיה שליח לקבלת גט, אלא שעדיין לענין **אִשָּׁה** אם יכולה להיות שליח

המשך בעמוד קעח

לְהוֹלְכָה, תֵּיבָעֵי לָךְ מַאי – יש להסתפק שמא אינה יכולה להיות שליחה לכך.

הגמרא פושטת גם את החלק השני של הספק: **אָמַר רַב מָרִי, תָּא שְׁמַע** ממה ששנינו לעיל (כג:), **אַף הַנָּשִׁים שֶׁאֵין נֶאֱמָנוֹת לוֹמַר מֵת בַּעֲלָהּ**, דהיינו חמותה ובת חמותה, וצרתה ויבמתה ובת בעלה, שבטבען הן שונאות לה, מכל מקום **נֶאֱמָנוֹת** הן **לְהָבִיא אֶת גִּיטָּהּ** מבעלה במדינת הים ולהעיד עליו שבפניהן נכתב ובפניהן נחתם, **וְהֵרֵי הָתָם כשמביאות את הגט ממדינת הים שליחות הוֹלָכָה הִיא, הרי לנו שהאשה יכולה להעשות שליח להולכת הגט.**

אָמַר רַב אַשִׁי, מַתְנִיתָא נַמִּי שְׁמַע מִינָּהּ – כדבר הזה יש לדייק גם מן הסיפא של אותה משנה, **דְּקָתָנֵי בְּסֵיפָא, הָאִשָּׁה עַצְמָהּ מְבִיאָה אֶת גִּיטָּהּ** ממדינת הים, **וּבְלָבָד שֶׁהִיא צְרִיכָה לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם, וְאוֹקִימְנָא בְּהוֹלָכָה** – והעמידה הגמרא לעיל (כד.) הלכה זו באופן שנעשית האשה שליח להוליך את הגט מיד בעלה, ולהביאו למקומה. מסיימת הגמרא, **שְׁמַע מִינָּהּ** - אכן יש להוכיח מכאן שאף האשה נעשית שליח להולכה:

אִיתְּמַר, האשה שאמרה לשלוחה **הָבֵא לִי גִּיטִּי**, כלומר, שילך אל הבעל, ויאמר לו שהוא ימנה אותו ל'שליח הולכה', אמנם השליח שינה בדבריו **וְאמר לבעלה, אִשְׁתְּךָ אָמְרָה הִתְקַבֵּל לִי גִּיטֵּי, וְהוּא** [–הבעל] **אָמַר** לשליח **חֵילֵךְ כְּמָה שֶׁאָמְרָה** – הריני מוסר לך את הגט, ודעתי כמו שאמרה האשה. **אָמַר רַב נַחְמָן, אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ, אָמַר רַב**, דין גט זה, שלא רק שבקבלת השליח לא נתגרשה, שהרי לא מינתה אותו לכך, אלא **אֲפִילּוּ הָגִיעַ גֵּט לְיָדָהּ אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת.** הגמרא מבארת שמדברי רב נחמן ניתן לפשוט ספק שנסתפקה בו הגמרא בבבא מציעא (עו.):

שְׁמַע מִינָּהּ – מדינו של רב נחמן יש לנו להוכיח, **דַּאֲדִיבּוּרָא דִּידֵיהּ קָא סָמִיךְ** – שהבעל סומך על דברי השליח, שאומר שמינתה אותו לקבלה, ולא התבוין הבעל למנותו לשליח להולכה, **דְּאִי אַדִּיבּוּרָא דִּידָהּ קָא סָמִיךְ** – שאם היה הבעל סומך על מה שאמרה האשה, אם כן **מִכִּי מָטֵי גִּיטָּא לְיָדָהּ מִיבָּא תִּתְגָּרֵשׁ** – משיגיע הגט לידה תתגרש, שהרי הבעל התכוין למה שאמרה האשה 'הבא לי גיטי', ונמצא שמינהו לשליח להולכה, ומכך שרב נחמן פסק שאינה מגורשת, מוכח שדעתו שהבעל סומך על דברי השליח שאמר בשם האשה.

רב אשי מבאר, שאין להוכיח כן מפסק דינו של רב נחמן: **אָמַר רַב אַשִׁי, הָכִי הַשְׁתָּא** – וכי כך מוכח מדברי רב נחמן,